

JA

Jegor Radov

JEGOR RADOV (1962. — Moskva), moskovski romansijer, pripovedač i dramaturg. Afirmisan u samizdatskim krugovima i svetu, ali neprihvачen od zvanične politike, i uglasnosti perestrojke i sada u novoj Rusiji. Objavljivao u samizdatskim publikacijama. »Mtin časopis« (roman »Ja« i drama »Jakov Stjin«), »Treća modernizacija« (priča »Izvor zaraze« — šapirografisano izdanje, i priča »Hemija i život« — štampano izdanje), dve priče je objavio u Finskoj u dva izdanja časopisa »Image«, kao i u almanasima koji se sada objavljaju u Rusiji (»Vest«) itd. Sa i dalje aktivnim Glavlitom nikako nema sreće, u letu 1990. godine nije dozvoljeno objavljanje njegovog romana »Zmijomuz«, a u isto vreme je predmet književno teorijskih razmatranja u ruskoj periodici. Književni kritičar Oleg Dark pišući o »novoj prozi« (na osnovu čitanja objavljenih i neobjavljenih radova) smatra da je Jegor Radov najznačajniji predstavnik »mitološkog realizma«, ogranka »nove proze« zasnovane na poetici Varlamova iz poznatog pisma Irini Sirotnskoj.

JA

Zatvaram oči — i hiljadu sličica, veoma — veoma obojenih. Klize prva preko druge, treća preko četvrte, na kraju se gubim, ali to ne valja činiti zato što nam je potrebno da nademo neki normalan izlaz, šta će se desiti u suprotnom? Nemoguće. Stvoren je takav haos da i ne znam šta hoću, a ako i znam, onda se nećećam, a ako se i sećam, ipak neću reći.

Otvaram oči — istih hiljadu sličica, boje mi se svojom neumoljivošću bacaju pod nos, a svaka boja mora biti detaljno razmotrena, u suprotnom: zašto?

Izgubio sam se živeći u materijalnom svetu i hoću da se nadem. U meni luta haos, kao viđeno, želeo bih da istaćem reči i osećam osećanja.

Ali, umoran sam. Sve je u tome što sam prisutan, a zatim, šta sam?

I ogledala lažu, i mozgovi. A mozgove uopšte nisam video i čuo, ni sebe nisam video i čuo; zatvorili oči — sličice, otvorili oči — sličice; a platina su trodimenzionalna, i odlaze na sve strane, kraće, u beskonačnost, ali to je dugačko...

Želeo bih da budem tamo, i da se nadem ovde, a najviše bih želeo da se skrijem u nekoj sobici i tamo nadem sebi sklonište.

To je, uopšte, sa svih strana dobro, zato što gore može poceti atomski rat, a šta će biti tada — to ne znam.

Ja uopšte ništa i ne znam, samo govorim i govorim, i nema me.

Kad bih ja postojao, tada bi se sigurno sve odžalo.

Oh, ura, sve teškoće da skršim, i u sneg, i u vetr.

Možda se negde i nalazim, možda sam igrom strpar u jaje, onda je to dobro. Ali mogu li uvek biti negde i tako dalje i tome slično?

Ali, ja ipak postoji. Sigurno me to i razlikuje od upišača, njemu je sve jedino, a meni, ipak, još nije. I to što mi je sve sve jedino, takođe ne shvatam.

Da, svi se nekud vuku, valja misliti da je tamo, iza planina, nešto interesantno. Maleckovo...

A najednom nema?

Pa dobro, sve vas nabijem na kurac, umoran sam i možda ču čak i zaspasti. Evo čiiiiina, zatvorim oči — odmah su svi požilazili.

Živila prva ljubav i cigarete! Živilo krokodil na stolu!

Živilo mali, prijatni život!

Mrzim svaku smrt!

Gotovo, završio sam, hvala na pažnji, gotovo...

Ludom brzinom se sklanjam odavde, u protivnom može se desiti da ostanem tamo gde baš i ne želim.

Dobro. Sada se može malo i poziveti.

DRUGA GLAVA POPRAVLJAČ PISAČIH MAŠINA

Živilo je lepo. Usne su mu cvetale razvlačeći i se u pravi osmeh, bio je jednostavan i lep i nosio je kombinezom umazan mašinskim uljem. Izgledao je mudar i jednostavan i znao

je hiljade stvari o kojima nismo ni sanjali. Njegove ruke su umele mnogo, ali on je bio skroman. Kad se pojavljivao pred mušterijom — miran i ravnodušan, svi smo osećali strašnu zavist prema tom mirnom i srećnom čoveku, lagano i odmereno je razgledao pisaču mašinu, predosećajući blaženi trenutak kad će početi da petlja po njoj, odvraćući njene zavrnje i opruge, čiju namenu ne možete ni predpostaviti, a on je znao i zato je bio viši od vas za čitavu glavu.

Jer, on je znao uzrok i cilj. Zvali su ga Peća, tako su ga zvali svi u okolini.

Peća je nekad bio mladić i učio je na fakultetu. Mnogo je čitao i mnogo se zabavljao, i, uopšte, život mu je bio buran i, činilo se, išao je ka nekom dalekom cilju.

Imao je mnogo prijatelja. Svi su oni živili za nešto. Peća je bio veselo, ali i njemu je ponekad bilo loše. Najveći problem mu je bio što nije shvatao kako se našao ovde gde se nalazi sad, i to ga je uznenimiravalo, uostalom, kao i druge.

A kad su se on i njegovi prijatelji sastajali obično su se veselili sa strašnom snagom, ali, u stvari, svi su oni mogli biti veoma srećni zato što su osećali da se nad njima uzdiže njihovo stalno neznanje i oni zbog nečeg moraju sve vreme nešto rešavati i objašnjavati i tome slično. Ponekad je bilo dobro, onda kad su dolazili do lepih zaključaka.

Peća je ponekad ležao u postelji, gledao u noć napolju i prožimačao ga je takav užas od koga se nikud nemože sakriti i mislio je da bi bilo bolje da i ne postoji. Ali dolazili su prijatelji i on se privijao uz njih kao pas uz gospodareve noge, kačio se o njih kao o grančicu u šumi. Ali i oni su bili isti.

Svi dani su bili neka priprema za nešto i Peća je bio uveren da će nešto i biti. Imao je istorijsko mišljenje, brojao je dane koji su bili lepi, kada su oni još postojali.

Ponekad se molio: »Gospode, daj mi pokoj, hoću, da bude lepo...«

Cesto je bivalo veselo, i Peća se radovao, osećao se snažan duhom i lep. I žene su mu odgovarale na isti način, bilo mu je lepo.

Zatim je dolazio jutro, na stolu su stajale prljave šoljice i mnogo opušaka, valjalo je ići na fakultet i nastaviti.

A ono što je bilo, iako je sve u načelu bilo obično, nikud nije odlazilo.

Tako su živili. U proleće je postajalo toplo, Peća se šetao ulicama i pio koktele po barovima, ponekad je čitao mnogo knjiga i sakupljao snage, pripremao se za nešto.

Uopšte, u načelu, bilo je interesantno živeti. Interesantno je bilo naročito u početku kada se Peća doticao svega toga kao moderne odeće koja se mora nositi. Ali zatim je postao baš takav i često mu je bilo dosadno, zato je znao hiljade izlaza, ali nije bio siguran u njihovu istinitost, naročito onih koji su mu se svidali.

Fakultet je završen, a prijatelji su se izgubili. Jednog od njih su strpali u zator zbog droge, a ostali su, takođe, nekud nestali.

Peći nije uspeo da napravi karijeru, zato što nije ulagao napore, zato što je bio lenj i zato što baš nije bio mnogo zainteresovan.

— Bilo bi to ništa! — govorio je ponekad. — Jer, valja živjeti!

Ali sve staro je opet nestalo, kao i drugo staro, i treće i četvrto. Peća se bavio hladjenjem svog srca i njegovim usmeravanjem na dobar put.

U svetu je bilo mnogo zanimanja za provođenje vremena i pred Pećom je iskršlo pitanje »šta biti«.

Ali Peća već nije bio taj. Bio je umoran i želeo je malo da pozivi. Kad je bio mali zamišljao je život kao lančić — dečji vrtić, škola, fakultet posao, penzija, starost.

Dolazilo je vreme za posao, Peća je bolesno-nostalgično začeo baš to da sve mora ići po planu kako je napisano na svim plakatima — jednostavno, značajno, smešno, potrebljeno dečje.

Peća je prešao svoje misli kao planinski prevoj i sad je izašao u sunčanu dolinu.

— Hoću da radim korisno, jednostavno, ne sporno. Verovati u Boga i baviti se nečim — što se još može želeti? To je izlaz. — Pomicaju je Peća i postao je popravljač pisačih mašina

Da, stvarno mu je uspeo, i on je srećan. Našao je svoje »ja«, barem se njemu tako čini i tje jako lepo; zato što sebe ne oseća kao razoren ličnost koja stoji nad provaljom i spremni je da se svakog trenutka sunovrat, nego nor malno oseća »sebe«, dobrog čoveka koji radi koristan posao i veruje u normalnog Boga, i od toga život postaje, makar i dosadan, srećan.

Ali Peći je već dosta veselja i motanja tamčavamo — sve je to prošlo i sad bi malo mira.

Tako je to — ljupka jednostavna priča. Ali čitaoci ne budite toliko naivni, i ne verujte u tako ljubak, lep, veselo kraj života mog junaka. Faustovsko pitanje koje prolazi stranicama njegovih mnogobrojnih dana nikako nema odgovor; zato prihvativate Fausta koji okapava nad svojim lepim planom kao jedno od iskušenja opštig niza, a nikako kao rezultat i finiš. Peća je delija, ali sve je to laž, ipak će morati da ide šarenim putevima haosa i da udiše vazduh milionima nozdra, iako bi tako želeo da ima samo dve. Što se tiče mene, želim da postanem

kafe kuvar i da čitavog života mislim kako kafu učiniti još ukusnijom. Hoću da budem i pravljач pisačih mašina, pa na kraju krajeva Peća — to sam, takođe, ja; evo, svi pokušavamo da pobegnemo, odemo, isparimo, a u stvari da se utisnemo, konkretizujemo i zaboravimo, i mislimo da je, na kraju, naden put i da će nas velika Božanska jednostavnost spasiti i prihvati, kao majku u detinjstvu, ali sve je to laž i utopija, jer onaj koji je mirisao strašni, raznobojni, haotični miris Slobode osudjen je na propast i raspadanje, da ne bi pokušao da njegovom srcu iznutra zatvori vrata drage tamnice. Strašni vjetar duva kroz nas i nama je tako jednostavno da ne oslepimo!!!

Ne verujte ovoj laži ako sebe smatraate dojnjim svoje svesti!

A ako ne — onda ste srećni i bez sve ove varke, i zavidim vašoj robovskoj slabosti i hoću tačno da znam, kao vi, hoću da znam tako kako vi znate o tome šta je ozbiljno.

Ali, bilo je već kasno.

PRVA GLAVA

Neko, po imenu Jegor Radov, je poludeo. Ležao je u psihijatrijskoj klinici, ruku i nogu privezanih za krevet, i grozničavo gledao u belu tavanicu koja je kao nebo visila nad njim. Bolnica se okolo vrpcoljila; ludaci su pevali pesme i pušili, svaki dan je bio kao prethodni i ništa nije narušavalo spokojan i lagan život. Jegor Radov je ležao milion godina i pred njim su proplovili gradovi i zemlje, reke i oblaci, sekunde, minute i sati, sve je to upijao kao sunder i nije izgovarao ni reči.

Ulazila je bolničarka i ustrcavala aminazin i još nešto; na telu i dušu, u zavisnosti od najmanjeg daha vetrice, dolazio je veštacki mir: mišići su se grčili i drhtali od pritsika hemijske moći, moždane celije su se naprezale, kao kobni talas, i zaboravljale su se u teškom snu; vene su natačile kao plavi mehur, kao život.

— Boli me zadnjica! — šaputao je Jegor Radov i bio je u pravu jer su zadnjicu izboli sa svih strana.

Okolo su grčevito ludeli ludaci.

— Odvezite!... Odvezite!... — čuo se vapaj ljudskog sina, i njemu su ubrizgavali aminazin.

Jegora Radova, uostalom, mogli su i ne vezati — ležao je grudom svog tela kao razvalina Evrope; bolela ga je desna nogu, ali savršeno nije osećao nerve svog uha, a mozak mu je bio spremjan da se zakoluta, zavrta i pomeša sa svim ostalim.

Pored njega je sedeo pametni ludak i čitao knjigu. Glupi ludak je pio čaj i sve vreme se smejavao, jer u njega je bio zdrav smisao, lekari su smatrali da nije beznađen slučaj. Bolničarka soba je bila puna šizofreničara. A bolničarske su se smejale negde daleko-daleko, kao na dalekoj postaji.

Jegor Radov, ne ustajući, putovao je po sopstvenom životu. Njegove mnogobrojne uspomene, sabijajući se u jednu gomilu, beskonačno su govorile o sebi. Deciji mirisi su se mešali sa lepim trenucima. Jegoru Radovu je u načelu bilo veoma lepo — verovatno je delovao neki lek, lagano je analizirao i prihvatao sve to što je za njega uključivao neki uredni deo mozga.

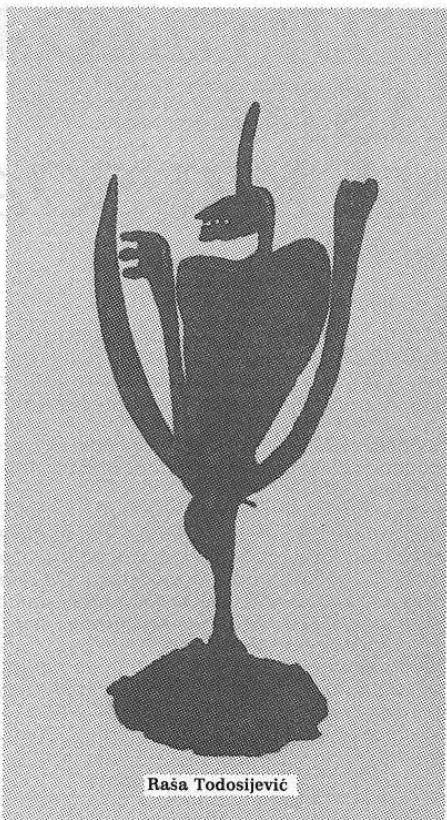
Jer mozak je, prijatelji, siva masa sa svakojakim izraslinama.

Kada su mi radili trepanaciju — razgolitili su me meni: hirurg je skalpelom dotakao moja osećanja — i ja sam leteo na mesec i marseve, potpuno, kao u snu i na javi. Morao sam prihvatići sve — i bol, i braunovsko kretanje arhitepova, i gubitak drugog signalnog sistema.

A lekar Ivan Ivanović pravio je vizitu, danas je bio vrlo dobar i dobar, zato što se fiksnuo morfijem u aminazinu, pažljivo je slušao svakog bolesnika-ludaka. Čak je potpao po ramenu beznađenog narkomana, koji je uzimao sve tablete i potpuno izgubio svoju lichenost. Tog čoveku su zvali Peća, on je čak zaboravio da govorii, nešto je šaputao i tutukao: »Tuk-tuk... tuk-tuk...« To je nalikovalo na kucanje na pisačoj mašini.

Ali lekaru Ivanu Ivanoviću nije ostajalo dugo da leči svoje pacijente jer vlada, koja čuva mozgove od drugaćijih uticaja, uskoro će ga uputiti u drugu tamnicu.

Jegor Radov je ovamo dospeo slučajno. Napisao je šest stranica kucanog teksta, zato što

je nameravao da piše roman i pokazao ih je kao primer svoje nenormalnosti u vojnom odseku. Neočekivano, proglašili su ga za ludaka, čemu se on obradovao, i smestili ga da se leči, kuda se on, u stvari premestio.

Premestio se, to je bar jednostavno. Teoretski, predpostavlja se da postoji izvestan stabilan mozak, koji nam je dat u genima, činom rođenja, i koji stoji kao postament; i evo, počinje se pomerati nekud u apstrakciju, i postaje amorfan. Ali moramo ukrotiti njegove drske mišiće, da opet stoji čvrsto, kao stena, i o njega će se, kao potonuli brodovi, razbijati sve nepravilne gluposti.

Na tom mestu se Jegor Radov setio spomenika potonulim brodovima u Savrestopolju, tameo je šetao s bakom. Sijalo je sunce, cvetali su cvetovi. Lepi mornari su se smešili malim dečacima, ili im se to tako činilo. Pioniri su, peva-

Уважаемый Дмитрий Сергеевич!

По решению президиума правления Советского фонда культуры я предлагаю создать литературно-художественное агентство "Тигел", основной целью которого является издание литературных трудов, работ по теории культуры и искусства.

Учитывая просьбу заместителя председателя правления Советского фонда культуры т. Карапушкин О.И. сотрудники Главного управления осуществляют контроль материалов агентства "Тигел".

Одной из работ, подготовленной изданием, является роман Егора Радова "Змеесос". На наш взгляд, публикация данного произведения способствует пропаганде жестокости, насилия самых известных человеческих пороков. (Например, см. текст на стр. 98-100; 106; 201-202; 243-245; 321-324 и т.д.). Факт издания подобного рода литературы в агентстве, созданном при Советском фонде культуры, вызывает недоверие.

jući pesme, u struju išli da se kupeju. Sve je bilo jednostavno, kao u detinjstvu.

Peća, lud, grozničavo je zajecao. On se, takođe, setio nečeg svog i mučno se probijao prema tome kroz brda hemijskih preparata koji su mu govorili:

— Stoj! Kuda?

Uplašeno se povlačio, smirivao se i opet je počinjao da tuktuce kao pisača mašina.

Lekar, Ivan Ivanović Ivanov — otelotvorene belog mantila — završio je vizitu i Jegor Radov je propisao pojačani režim i konjske doze svega. Jegor Radov je bio ravnodušan.

Zatim su svi pošli da jedu ovocene pahuljice. Ovas smiruje mozak, potpuno kao trankvilizer.

»Gospode, gospode, — mislio je pametni ludak (a i ja hoću da budem pametan). — Kako smo nezaštićeni od svega! Jedan prašak i menjia se čitav naš svet! Ne, mozak je davolja stena, mozak je sve...« Govorio je i smešio se. Zatim su mu se misli mutile, ne znam zašto, i mislio je besmislice, hčišpdzo. modzstokr.

I zubi, žvacući ovocene pahuljice, bili su u ushićenju, i oni su misili o nečem svom, dalekom i lepom — o mami i o prvom polnom činu.

Tako se sve dešavalo brlo dugo, dovoljno da bi čovek, na primer, odleteo na mesec. Jegor Radov je već bio na mesecu, zato su mu ostale samo uspomene. Bio je star. Ležao je i počinjao da postane svake stvar, kako to zahtevaju mudraci, ali želudac jeboleo od izgubljene stvarnosti. Milioni miliona vremena nagomilavali su se nad njim kao nad posteljom samrtnika. Bio je u teškom položaju. Bilo mu je grozno.

Ludaci su za njega igrali lezginku. Ali ništa ga nije moglo naterati da otvori oči. Sve je video kroz trepavice. A to što je video, već je video, a bolnica se beskonačno produžavala i nepotrebno je ustajati s postelje.

Jegor Radov nije znao da se sa njim nešto desilo. Zato što mu je bilo obično, ležao je, sećao se, zatim je zaboravljao; iako je negde u dubini bilo nešto užasno, ali i to je bilo samo raspoloženje.

Drugim rečima, kako je uobičajeno da se govori (a i am sam to čuo), Jegor Radov je poludeo.

PETA GLAVA

RAZGOVOR U AMINAZILU

Dve mlade sestre u belim mantilima napunile su špriceve aminazinom da bi ga ufkisele u organizam.

— Sutra osmici? — pitala je jedna.

— Zašto osmici? Svima osim jedanaestice i petice, — rekla je druga sestra zadigavši suknju i smakavši gaćice.

— Jao, neko više! — rekla je prva osluškujući. — Sigurno je Ivnov, kako me je samo namučio... Kad bi bar umro. Takav čovek živi — zlo i sebi i drugima...

— Da — saglasila se druga bolničarka. — Evo, još uvek je u osmici, leži, sve mu je svejedno... Kao mrtav!

— Ko?

— Kako li se... Radov ili...

— Baćuške! — pljesnula je rukama prva bolničarka. — Pa to sam ja! — i otrčala je u osmicu.

LIRSKA DIGRESIJA

Napisao sam lirsku digresiju. Evo je:

„O, kako sam te lovio u mislima, čekao sam tvoje usne, vlažne, i oči; milovao sam te, kao mačku, rasprskavao se u tvoje grudi, pio sam te, bio sam napijen tebe; ništa više nisam znao, bio sam topla zver, koja se sklupčava pod pokrivačem i čeka, da bi je pomazili; šetao sam noću i nešto sebi govorio; zato što sam znao da više ne može biti ništa loše; podelio sam svet sa tobom i postao običan i fizički; počeo sam voleti svoje i tvoje telo; molio sam se nervima i nisam mislio na bogove... Noću sam s tobom sedeо u mračnoj sobi, pušio, svirala je muzika, a raj me nije interesovao. Ali, i to je raspoloženje!“

S ruskog: Aleksandar Badnjarević